

Sărbătoarea Operei din Iași

(Costin Popa – 9 noiembrie 2014)

De 58 de ani, ziua de 3 noiembrie este aniversară pentru Opera Națională Română Iași. La acea dată, în 1956, s-a inaugurat prima stagiune a teatrului liric înființat la începutul aceluiași an, care avea să poarte, începând din 2003, actuala denumire. Și întrucât spectacolul inaugural a fost celebra „Tosca”, s-a instaurat tradiția ca în fiecare an, la 3 noiembrie, opera pucciniană să marcheze evenimentul.

Scurtă istorie

Apariția pe harta muzicală a României și instituționalizarea la Iași a unui teatru stabil de operă nu a făcut decât să împlinească eforturi susținute, al căror germene – este absolut sigur – a încolțit în mințile și inimile oamenilor de cultură, ale melomanilor moldavi, încă din clipa în care primul spectacol liric („Doamna albă” de Boieldieu) avusese loc în orașul lor, în 1833. De atunci, publicul ieșean a luat cunoștință destul de rapid de capodopere universale, „Norma” de Bellini (1838, cu studenți ai Conservatorului proaspăt înființat în 1836, care au cântat în limba română), „Faust” de Gounod (1873), „Lombarzii”, „Rigoletto”, „Nabucco”, „Ernani” de Verdi (1874), „Evgheni Oneghin” de Ceaikovski (sfârșitul deceniului al nouălea din Novecento), apoi „Tannhäuser”, „Lohengrin”, „Maeștrii cântăreți din Nürnberg” de Wagner; „Otello” de Verdi, „Cavalleria rusticana” de Mascagni, „Paiate” de Leoncavallo, „Mignon” de Ambroise Thomas, „Mireille” de Gounod etc. Interpreții făceau parte din trupe străine, ceea ce nu înseamnă că ieșenii nu i-au văzut și ascultat și pe Hariclea Darclee, Elena Teodorini, Carlotta Lera, Ion Giovanni Dimitrescu.

Încercările de a fonda o companie autonomă au fost multe, dar nu au rezistat. Importantă a fost inaugurarea la 1 decembrie 1896 a actualei clădiri a Teatrului Național din Iași, bijuterie arhitectonică. S-au încercat denumiri ca Societatea Română de Operă sau Opera Română a Moldovei, însă concretizarea a venit abia la 1 ianuarie 1956 prin înființarea Operei de Stat din Iași, prima instituție publică lirică din zona Moldovei, ce urma să devină, în 2003, Opera Națională Română Iași. Actul constitutiv a condus și la înființarea orchestrei și corului, iar un an mai târziu, în 1957, a corpului de balet.

Epoca modernă

Așadar, inaugurarea s-a făcut la 3 noiembrie 1956 cu „Tosca” dirijată de Radu Botez, regia artistică aparținând lui Hero Lupescu. De atunci, stagiunile au fost regulate, melomanii ieșeni fiind permanent în contact cu marele repertoriu. În cei aproape 60 de ani, au admirat o întreagă pleiadă de artiști lirici locali, de la Ion Iorgulescu și Florica Marieș la Mihaela Agachi și Ionel Voineag, fără să-i uit pe Elena Moșuc sau pe surorile Mioara și Viorica Cortez. Desigur, spațiul nu permite înșiruirea tuturor stelelor scenei lirice ieșene, locație pe care au cântat și alți mari artiști români sau străini, precum Nicolae Herlea, Arta Florescu, Eugenia Moldoveanu, Maria Slătinaru-Nistor, Virginia Zeani, Nicola Rossi-Lemeni, Irina Arhipova.

Spectacolele au fost montate de regizori valoroși ca Hero Lupescu, Anghel Ionescu Arbore, Dimitrie Tăbăcaru, George Zaharescu, Anda Tăbăcaru-Hogea ș.a., care au colaborat cu scenografi

talentați, printre care s-au numărat Zoltan Gerzanich, Hristofenia Cazacu, George Doroșenco, Rodica Arghir, Cătălin Ionescu Arbore, Adriana Urmuzescu etc.

Primul director al Operei a fost Ioan Goia (1956-1965), urmat de George Zaharescu (1965-1969), Ion Pavalache (1965-1974), Dimitrie Tăbăcaru (1974-1982), Constantin Dediu (1982-1991), Corneliu Calistru (1991-2008), între 2008-2011 conducerea fiind asigurată de directori interimari.

Marele potențial creativ național

Din anul 2011, Opera Națională Română Iași cunoaște o perioadă de efervescență înfloritoare, sub manageriatul regizoarei Beatrice Rancea, remarcată în primul rând prin montarea unor spectacole unicat în țară, semnate de marele regizor Andrei Șerban, care a adus pe tărâmurile moldave producții de celebritate: „Indiile galante” de Rameau, „Troienele” după Euripide, „Lucia di Lammermoor” de Donizetti. În direcția înscrierii pe afișe a numelor unor importanți regizori români se menționează și montarea operei „Boema” de Puccini, autografiată de Niki Wolcz. Scenografi de marcă i-au însoțit pe autorii mizanscenelor. Îi numesc pe Doina Levintza, Helmut Stürmer, Lia Manțoc, Marina Drăghici (în adaptarea Carmencitai Brojboiu)...

Fără teama de a greși, afirm că Opera Națională Română Iași se află în fruntea teatrelor lirice ale țării la capitolul valorificării marelui potențial creativ național în privința montărilor de operă. Nu înseamnă că regizori străini nu au fost invitați în această perioadă și îi numesc pe Matteo Mazzoni („Bărbierul din Sevilla”), pe András Kürthy („Aida”). Tuturor li se alătură Beatrice Rancea, a cărei producție cu opera „Traviata” de Verdi a beneficiat de colaborarea cu Doina Levintza.

Un alt pas important făcut sub actuala conducere a fost refrișarea corpului artistic, tinere talente (tenorii Florin Guzgă și Andrei Fermeșanu, sopranele Ana Maria Donose și Cristina Grigoraș, baritonul Jean Kristof Bouton etc.) fiind identificate cu profesionalism, promovate cu curaj și perfecționate în cadrul unor „master-classes” cu mari maeștri, mari cântăreți, precum tenorul Vasile Moldoveanu și soprana Marina Krilovici, desfășurate la Iași.

O inițiativă cu caracter de unicitate a fost Gala Premiilor Operelor Naționale, ajunsă în 2014 la a doua ediție și la care au participat teatre lirice aflate în subordinea Ministerului Culturii.

Nu este aici locul de a panorama întreaga activitate din ultimii ani a Operei Naționale Române din municipiul de pe malurile Bahluiului, dar realizările de până acum o validează drept o importantă instituție contribuatoare la susținerea candidaturii Iașului la demnitatea de Capitală Culturală Europeană 2021.

La ceas aniversar...

... sala Operei a fost din nou plină până la refuz. „Tosca” este o producție veche, datorată unei echipe bulgare compusă din Ognian Draganoff (regia), Tzvetanka Petkova Stoyanova (costume), Boris Stoyanov (decoruri). În cadru clasic, decorul este bine pornit, cu strictul necesar: schela șevaletului lui Cavaradossi, perspectiva altarului bisericii Sant’Andrea della Valle, tabloul Madonnei (actul I), masa lungă și picturile cu curtezane ale cabinetului lui Scarpia din Palazzo Farnese (actul al II-lea), platforma superioară de la Castel Sant’Angelo (actul ultim). Numai că în contextul ideatic al regizorului, în afara „principalilor”, multe alte personaje inventate și bizare populează ambientul, în evoluții pline de absurdități. Nu văd rostul de a le pătrunde, de a elucida

rostrile, doar... un gând stăruie. Opera Națională Română Iași trebuie să aibă cât mai curând o nouă producție cu „Tosca”, titlu indispensabil al oricărui afiș de teatru liric.

Rolul titular a fost încredințat sopranei ieșene Simona Titieanu, o artistă experimentată, cu prezență scenică agreabilă și glas potrivit pentru dificila partitură, pe care a interpretat-o în siguranță. Pentru personajul Mario Cavaradossi a fost invitat de la Timișoara tenorul Bogdan Zahariea, prințul acutelor spinte, ferme, puternice și bogate. O precizare necesară pentru cititori. Artistul mai folosește ca nume de scenă și Bogdan Roman. Așa încât, țineți cont că este vorba de același tânăr tenor, produs al școlii ieșene de canto, mai întâi ca... bariton.

Un rudimentar Scarpia a fost clujeanul Oleg Ionese, exagerat, extrem verist. Uzura sa vocală a venit în nedorit pandant cu ceilalți parteneri.

Pentru alte roluri, distribuția i-a cuprins pe Octavian Dumitru (Angelotti), Iulian Ioan Sandu (glas masiv în Sacristanul), Andrei Apreotesei (voce solidă în Spoletta), Eduard Sveatchevici (Sciarrone), Victor Zaharia (Temnicerul), Traian Hudumeac (Roberti), Daria Alexandra Bârză și Ștefan Gheorghe (doi Păstorași).

În formă bună s-au prezentat Corul (dirijor Manuel Giugula), Corul de copii (condus de Raluca Zaharia) și Orchestra Operei. La pupitru s-a aflat tânărul Gabriel Bebeșelea, și el promovat puternic la Iași, în ultimii ani, în teritoriul liric. A condus spectacolul într-un echilibru și într-o coerență care vădese nu numai o pregătire stilistică serioasă, dar și o maturizare surprinzătoare, care îl recomandă pentru importante performanțe viitoare.

Seara s-a încheiat cu cuvântul de felicitare rostit pe scenă de managerul Beatrice Rancea și, ca la toate momentele festive, cu obișnuita ploaie de confetti aurii, parcă mai abundentă ca niciodată. La Mulți Ani fructuoși, Operei Naționale Române Iași!

Simona Titieanu
și Oleg Ionese

Beatrice Rancea -
felicitări realizatorilor

confetii de final